

domsskyldvurderingen af 1909, og det er jo endnu længere tilbage fra Krigstiden. Men hvad der skal ske eller ikke ske i saa Henseende, kan man enes om i Udvalget, blot man undgaar de særlig høje Priser, som det vilde være helt forkert at lægge til Grund for disse Mennesker, der gaar over til at blive Selvejere; det vilde helt ophæve Hensigten med Lovforslaget.

Knuth: Jeg kunde ønske at knytte nogle Bemærkninger til det foreliggende Lovforslag. Jeg hører jo til dem, som selv berøres af det og er ganske særlig interesseret i det ud over den almindelige Interesse, som det naturligvis maa have. Jeg vil da sige om selve Lovforslaget i dets Almindelighed, at principielt kan jeg kun finde, at det er forkasteligt. Jeg finder, at det er forkasteligt, at Staten uden tvingende Grund griber ind med haard Haand i den private Ejendomsret, som den gør her. At det er et Indgreb i Ejendomsretten, derom kan der ikke tvistes, eftersom Staten her byder private Folk at sælge deres vel erhvervede Ejendom. Noget andet er det naturligvis, at Lovforslaget under den Behandling, det har gennemgaaet i det andet Ting, er undergaaet væsentlige Forandringer, der har bragt det i en saadan Form, at jeg mener, at det som Forhandlingsgrundlag kan bruges. Jeg kan ikke indse, at en Tvangslov om det omhandlede Omraade i og for sig paa nogen Maade er paakraevet. Jeg skal i saa Henseende anføre, at af de 60—70,000 Fæstegaarde, som fandtes i Danmark, er der nu ikke mere end ca. 1,200, som ikke er solgte, og af de ca. 100,000 Huse, drejer det sig efter de Oplysninger, som meddeles i Bilagene, kun om ca. 7,000, hvoraf oven i Købet Halvdelen er Huse med mindre end 1 Td. Land. Det viser, at Salget er sket, sker og fremdeles vil ske paa naturlig Vis, og det er min Overbevisning, at naar det ikke er gaaet hurtigere, er det, fordi man allerede i saa mange Aar har viftet med dette Lovforslag om Tvangssalg. Der sidder ganske sikkert en hel Del og venter paa, at der skal komme et Tvangssalg, som skal give Køberne betydelige Fordele. Men man kan ikke give en Køber betydelige Fordele uden at tage fra Sælgeren. Af de Lejehuse og -gaarde, som endnu findes usolgte i Danmark, tror jeg, det er en meget ringe Del, som ikke er solgt af den Grund, at de ikke kan faas til Købs. Jeg tror, at for den ganske overvejende Dels Vedkommende — i alt Fald ganske sikkert for Husenes Vedkommende — skyldes det den Omstændighed, at de, der sidder i Husene, ikke bryder

sig om at købe, fordi de gennemgaaende sidder paa overmaade rimelige og billige Vilkaar, saa at det vilde blive dyrere for dem at købe. Der er overordentlig mange eller i alt Fald ikke saa ganske faa Husmænd — mange i Forhold til dem, der er tilbage —, som ikke ønsker at købe. Selvfølgelig er der ogsaa en Del, som ikke kan købe af den Grund, at det ikke er lykkedes dem at lægge til Side den ganske vist kun lille Kapital, der udfordres. Det kan være Folk, som har en stor Børneflokk, eller Sygdom og mange forskellige andre Forhold kan have gjort, at de ikke har kunnet faa lagt saa meget til Side, at de kan købe, og for disse Folk er jo dette Lovforslag absolut ikke videre tiltalende. Der var da ogsaa en Husmand, som forleden Dag udtrykte sig meget drastisk om sit Syn paa Ministeriet og de Foranstaltninger, som Ministeriet træffer i denne Anledning. Jeg skal ikke gentage denne drastiske, men for øvrigt meget træffende Ytring, men Meningen af hans Udtalelser var den, at han ikke kunde indse, at det var ret og retfærdigt, at alle andre Mennesker kunde faa Lov til at sidde og være Lejere, som de vilde, men nu skulde Husmændene tvinges til at købe. Han for sit Vedkommende sad for en billig Afgift og vilde gerne blive ved at sidde for den. Han vilde nødig købe, fordi han havde daarlig Raad dertil. „Jeg kan klare mig, saaledes som det er“, sagde han, „men skal jeg tvinges til at købe, vil det blive vanskeligt for mig“. Han kunde ikke indse det retfærdige i, at alle andre Borgere i Landet, som boede i Købstæder eller i købstadlignende Byer som Stationsbyer o. s. v., kunde leje sig ind, men naar en Husmand ude paa Landet har lejet et Hus, saa paa-byder en Lov, at det skal sælges, og naar en skal sælge, maa vel en anden købe. Jeg kan ikke indse andet end, at denne Betragtning i Virkeligheden er sund og fornuftig. Jeg forstaar heller ikke, hvorfor Husmændene skal umyndiggøres. Jeg kender nu gennem en lang Aarrække den danske Husmandsstand saa godt som nogen. Jeg har boet i nogle og fyrretyve Aar blandt dem og har haft meget at gøre med dem, og det er min Overbevisning, at saa længe man ikke stiller andre Krav til de danske Husmænd, end det er naturligt at stille til dem, nemlig at de skal forstaa det, de har med at gøre, saa træffer man ganske overvejende imellem dem yderst fornuftige og forstandige Folk, og mange af dem er meget dygtige Folk. Hvorfor skulde disse Folk ikke kunne bedømme, hvad deres Ejendom er værd? Nej, er der noget, en Husmand ved, saa er